

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİS BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi ELVAN tarafından yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

Türkiye İstatistik Kurumu, resmi istatistik programını hazırlamak için oluşturulmuş bir kurumdur. Kurumun amaçları arasında, "Ülkenin ekonomi, sosyal konular, demografi, kültür, çevre, bilim ve teknoloji alanları ile gerekli görülen diğer alanlardaki istatistiklerini derlemek, değerlendirmek, analiz etmek ve yayımlamak" yer almaktadır. Bu kapsamda TÜİK, belli aralıklarla, çeşitli alanlarda istatistikler yayımlamaktadır.

Ancak ülkemizde Türkiye İstatistik Kurumu enfasyon, işgücü gibi önemli konularda yayımladığı verileri ile kuruluş kanunda belirlenen tarafsızlık, şeffaflık ve tutarlılık ilkelerine uygun davranmamaktadır. Bu nedenle TÜİK, kamuoyu nezdinde güvenilirliğini kaybetmiştir. TÜİK'in şeffaflığına dair çok temel eleştiriler Avrupa Birliği Türkiye İlerleme Raporları'na da yansımıştır. 2018 ve 2019 yıllarındaki raporlarda dile getirilen TÜİK Başkanının atama sürecine ilişkin eleştiriler 2020 yılı Türkiye İlerleme Raporu'nda "TÜİK içerisindeki atama ve görevden alma süreçlerinin şeffaflığına ilişkin birtakım endişeler hala söz konusudur" sözleri ile ifade edilmiştir. Nitekim 2021 yılı Mart ayında TÜİK Başkanı yeniden değiştirilmiş, Temmuz ayının başında ise iki başkan yardımcısı görevden alınmış ve üç yeni başkan yardımcısının ataması yapılmıştır. Basında yer alan haberlere göre de ulusal hesaplar, enflasyon ve işgücü konuları yeni atanan başkan yardımcılara verilmiştir.

TÜİK'in, özellikle son dönemde, işgücü piyasaları ile ilgili olarak açıkladığı veriler gerçek durumu yansıtmaktan uzak, aynı zamanda da çelişkili ve tutarsız rakamlardır. TÜİK'in son 5 yıllık verilerine baktığımızda işgücü istatistiklerinde büyük çelişkiler olduğu görülmektedir.

2019 yılında çalışabilir nüfus 61 milyon 507 bin iken, 2020 yılında, bu rakam, 1 milyon 119 bin kişi artarak 62 milyon 626 bine yükselmiştir. Ancak 2019 yılında işgücü nüfusu 33 milyon 113 bin iken 2020 yılında 1 milyon 622 bin kişi düşerek 31 milyon 491 kişi olmuştur. 2019 yılında 28 milyon 517 bin olan istihdam 1 milyon 254 bine düşerek 2020 yılında 27 milyon 263 bine gerilemiştir. Ancak 2019 yılında 4 milyon 596 bin olan işsiz sayısı da 369 bin düşerek 4 milyon 227 bin kişi olmuştur. Yani çalışabilir nüfus artarken, işgücü, istihdam ve işsizlik de düşmüştür. TÜİK'in yayımladığı istatistiklere göre; çalışabilir durumda olan 1 milyon 119 bin kişi işgücünde, istihdamda ve işsizler arasında yer almamaktadır.

Benzer bir durum 2020 -2021 yılları açısından da geçerlidir. 2021 yılında çalışabilir nüfus 2020 yılına göre 946 bin kişi artarak 63 milyon 572 bin olmuştur. İşgücü

nüfusu 590 bin artarak, 32 milyon 81 bin olmuştur. İstihdam 581 bin kişi artmış ve 27 bin 844 olmuştur. Ancak TÜİK'e göre, işsiz sayısı sadece 10 bin kişi artarak 4 milyon 237 bin kişi olmuştur.

Son 5 yılda, çalışabilir nüfus 4 milyon 816 bine, işgücü nüfusu 1 milyon 120 bine çıkmış, ancak istihdam sadece 208 bin kişilik artmıştır. İşsizlik ise son 5 yılda sadece 913 bin kişi artmıştır. Bu durumda 3 milyon 695 bin kişi nereye gitmiştir. Bu kayıp nasıl açıklanabilir. TÜİK, Nasrettin hocanın "kedi burdaysa ciğer nerde, ciğer burdaysa kedi nerde" sözünü akıllara getiren tuhaf bir hesaplama yapılmıştır. TÜİK, işgücü istatistiklerinde dikiş tutturamamıştır.

5 yıldır çalışabilir nüfus, işgücü nüfusu artarken, istihdamda çok sınırlı bir artış olmuş ama işsiz sayısı da ilginç bir şekilde yükselmemiştir. Yani, her yıl istihdam piyasasına ortalama 1 milyon kişi girerken, istihdam edilenlerin sayısı, kayıtlı çalışanların sayısı, kayıtdışı çalışanların sayısı ve işsiz sayısı yatay bir seyir izlemektedir.

Tüm bu veriler, TÜİK'in ülkemizdeki işgücü istatistiklerini makyajlayıp, gerçekleri gizleyerek, işsizlik sorunu küçültme çabası içinde olduğunun somut bir göstergesidir. Bu anlayış, işgücü piyasalarına ilişkin gerçekçi bir ekonomik değerlendirme yapılmasını engellemekte, işsizliğin günden güne artmasına neden olmaktadır. Gerçek işsiz sayısının belirlenmesi sosyal güvenlik kurumunun aktüeryal dengeleri açısından da çok önemlidir. Ülkemizdeki 24 milyon 261 bin 630 olan aktif sigortalı sayısına karşılık, pasif sigortalı olan yani emekli aylığı alan kişi sayısı 13 milyon 436 bin 310 kişidir. 2021 yılı Nisan ayı itibarıyla aktif-pasif oranı 1.92'dir. İstihdamdaki azalma, aktif sigortalıların, pasif sigortalıları karşılama oranı düşmektedir. Bu nedenle ülkemizdeki gerçek işsizlik verilerinin açıklaması ve bu konuda radikal önlemlerin alınması gerekmektedir.

Bu çerçevede;

- 1) TÜİK 2020 yılı Temmuz ayı verilerine göre; 2020 yılında, çalışabilir nüfus, 2019 yılına göre; 1 milyon 119 bin kişi artmış, istihdam ise 2019 yılına göre 1 milyon 254 bin düşmüştür. İşsiz sayısı ise 2019 yılında 4 milyon 596 bin iken 2020 yılında, 369 bin kişi düşerek, 4 milyon 227 bin kişi olmuştur. Çalışabilir nüfus artıp, istihdam düşerken, işsizliğin de düşmesi mümkün müdür? Bu düşüş iş ve çalışma hayatının olağan akışına aykırı bir durum değil midir?
- 2) TÜİK 2021 yılı Temmuz ayı verilerine göre; 2021 yılında çalışabilir nüfus, 2020 yılına göre 946 bin kişi artmış, istihdam ise 2020 yılına göre sadece 581 bin kişi artmıştır. İşsiz sayısı 2020 yılında 4 milyon 227 bin kişi iken bu rakam 2021 yılı Temmuz ayında 4 milyon 237 bine çıkmıştır. Bu veriler çerçevesinde işsiz sayısının 1 yılda sadece 10 bin kişi artmış olması inandırıcı mıdır?
- 3) TÜİK verilerine göre; son 5 yılda, çalışabilir nüfus 4 milyon 816 bin artmış ancak istihdam 208 bin kişi artmıştır. İşsiz sayısı ise son 5 yılda sadece 913 bin kişi yükselmiştir. Bu durumda 3 milyon 695 bin kişi TÜİK'in hangi işgücü verisi arasında yer almaktadır?

- 4) Her yıl istihdam piyasasına ortalama 1 milyon kişi girerken, istihdam edilenlerin sayısının, kayıtlı çalışanların sayısının, kayıtdışı çalışanların sayısının ve işsiz sayısının yatay bir seyir izlemesi hangi istatistiki hesaplama yöntemi ile açıklanabilir?
- 5) TK tarafından açıklanan istihdam verileri ile Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarına göre aktif çalışan sayılarına ilişkin istatistikler arasındaki farkın sebebi nedir?
- 6) TK tarafından hesaplanan işsizlik rakamlarına, "iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar" ile "iş bulma ümidi olmayanların" dahil etmemesinin nedeni nedir? Bu kişiler işsiz değil midir?
- 7) Avrupa Birliği'nin 2020 yılı Türkiye İlerleme Raporu'nda "TK içerisindeki atama ve görevden alma süreçlerinin şeffaflığına ilişkin birtakım endişeler hala söz konusudur" ifadelerine yer verilmiştir. TK Başkanı'nın 2019 yılında bu yana 4 kere değişmesinin sebepleri nelerdir?
- 8) 2021 yılı Temmuz ayı başında TK'te Başkan yardımcısı olarak görev yapan iki kişinin görevden alınması ve yerlerine 3 yeni başkan yardımcısı atanmasının sebebi nedir? Yeni atanan başkan yardımcıları ulusal veriler, enflasyon ve işgücü verilerinden mi sorumlu olacaktır? Eğer böyle ise bu konuda bir değişikliğe gidilmesinin sebepleri nelerdir?
- 9) Avrupa Birliği'nin son 3 yıldır yayınladığı, Türkiye İlerleme Raporlarında TK Başkan ve yöneticilerinin atamalarının şeffaflığı ile ilgili sert eleştirilerde bulunulmasına rağmen, atamalarda şeffaf olmayan bir süreç izlenmesinin nedeni nedir?
- 10) TK'in toplumun her kesiminin güvenini kazanmış, açıkladığı verilere itibar edilen şeffaf ve tarafsız bir kurum olması için ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?